

Granskning av förebyggande insatser för barn och ungdomar inom socialtjänsten

Rapport

Håbo kommun

KPMG AB

2022-08-19

Antal sidor 115

Håbo kommun

Granskning av förebyggande insatser för barn och ungdomar inom socialtjänsten

2022-08-19

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	4
2.4	Lagar som styr uppdraget att arbeta förebyggande	4
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Organisation och mål	6
3.1	Jämförelser öppna insatser	6
3.2	Styrning och uppföljning av öppna insatser	12
4	Slutsats och rekommendationer	14

1 Sammanfattning

Vi har av Håbo kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner kring förebyggande insatser för barn och unga. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Syftet med granskningen har varit att konstatera om kommunen har fungerande rutiner kring förebyggande insatser för barn och unga.

Socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Förebyggande arbete har en central betydelse i nämndens arbete för att se till att barn och deras familjer vid behov får tillgång till stöd och skydd. Socialnämnden uppdrag är också att bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. I arbetet med barn som far illa är de skyldiga att samverka med bland annat hälso- och sjukvården, skolan och polisen och har ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd.

Enligt vår bedömning är idag kommunens arbete av förebyggande insatser till barn och unga inte fullt ut ändamålsenliga. Vi ser att nämnden har tagit ett steg i riktning mot att utforma förebyggande insatser till barn och unga, men för att arbetet ska fortsätta att utvecklas behöver målsättningar förtydligas och en starkare styrning av samverkan behöver utformas så att arbetet får en tydligare styrning, blir meningsfullt och motiverande. Vi anser vidare att det är av stor vikt att följa upp resultatet av insatserna såväl på individnivå som på gruppnivå för att kunna bedöma om de har önskad effekt. Arbetet bör rapporteras till nämnden och eventuellt också till kommunstyrelsen. I övrigt hänvisar vi till våra bedömningar ovan.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att arbetssätt för förebyggande insatser till barn och unga kommer hela kommunen till del och inte begränsas till ett geografiskt område
- Utforma rutiner kring uppföljning samt uppföljningsinstrument för att säkerställa att arbetet leder till målsättningen.
- Nämnden och kommunen att ta fram en modell för styrning, samordning och uppföljning av förebyggande och tidiga insatser till barn och unga på lokal nivå.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Håbos kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens förebyggande insatser för att förhindra psykisk ohälsa bland barn och unga. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat under de senaste decennierna. Många ungdomar upplever stress, sömnsvårigheter, huvudvärk, ångest och svårigheter att hantera vardagen. Barn med sämre socioekonomiska förutsättningar och placerade barn har en ökad risk för psykisk ohälsa.

Socialtjänsten ska enligt socialtjänstlagen verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Förebyggande arbete har en central betydelse i socialnämndens arbete för att se till att barn och deras familjer vid behov får tillgång till stöd och skydd. Barn till vårdnadshavare med missbruk, psykisk sjukdom, eller i familjer där våld förekommer har en ökad risk att utveckla psykiska problem och det är av särskild vikt att skydda denna grupp genom förebyggande insatser. I socialnämndens uppgifter ingår att man ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. I arbetet med barn som far illa är de skyldiga att samverka med bland annat hälso- och sjukvården, skolan och polisen. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd. I de fall socialtjänstens förebyggande insatser uteblir eller samverkan inte kommer till stånd riskerar barn och unga att fara illa och eller att utveckla psykisk ohälsa.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att socialnämndens rutiner avseende förebyggande insatser för barn och unga behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen har syftat till att konstatera om socialnämnden har fungerande rutiner kring förebyggande insatser för barn och unga.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Har kommunen förebyggande insatser riktade till barn och unga?
- Hur är insatserna organiserade?
- Sker samverkan med andra myndigheter inom och utom kommunen?
- Hur sker styrning och uppföljning av insatserna?

Granskningen avser kommunstyrelsen och socialnämnden.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom intervju med socialchef, avdelningschef för stöd till barn, unga och vuxna, verksamhetschef barn och familj, verksamhetsutvecklare barn och familj, samt dokumentstudier av:

- Återrapportering och förslag på eventuella åtgärder utifrån genomlysning av Stöd och behandlingsenheten.
- Införandeplan TSI Håbo.
- Delrapportering av införandet för projektet Tidiga Samordnade Insatser (TSI) i Håbo kommun.

Rapporten är faktakontrollerad av socialchef.

2.4 Lagar som styr uppdraget att arbeta förebyggande

Till socialnämndens uppgifter hör att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen. Det innebär att socialtjänsten ska medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen samt informera om socialtjänsten i kommunen. Därutöver ska socialtjänsten genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden, svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det. När det är lämpligt ska nämnden samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

Socialnämnden ansvarar för att det finns tillgång till öppna insatser för att kunna möta barns, ungas och vårdnadshavares olika behov och ska:

- verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden och i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga,
- bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa,
- aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel samt dopningsmedel,
- aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar bland barn och unga,
- tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem,
- med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling,

- i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet,
- Socialnämnden ska i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.

Förebyggande insatser

Utifrån förarbeten till socialtjänstlagen framkommer att de begrepp som ligger till grund för socialtjänstlagen och indelningen av socialtjänstens insatser i olika huvudfunktioner är följande:

- **Strukturinriktade insatser** syftar till en god samhällsmiljö. Hit räknas medverkan i samhällsplaneringen, arbete med sociala problem i samhället och uppsökande verksamhet.
- **Allmänt inriktade insatser** är generellt utformade sociala insatser inom exempelvis äldreomsorgen.
- **Individuellt inriktade insatser** avser insatser direkt anpassade till den enskildes behov. Dit räknas bland annat ekonomisk hjälp, upplysningar, samtal och rådgivning.

Insatser på **samhällsnivå** syftar till en god samhällsmiljö. Hit räknas socialtjänstens medverkan i samhällsplanering och insatser som riktar sig till alla i en population. Det kan också vara uppsökande verksamhet, samhällsarbete eller att socialtjänsten lokaliserar delar av sin verksamhet på familjecentraler, ungdomsmottagningar eller öppna förskolan.

Insatser på **gruppnivå** riktar sig till grupper och individer som vistas i riskmiljöer eller bedöms tillhöra någon riskgrupp. Det kan vara ungdomar i ett visst bostadsområde, barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller äldre med svagt socialt nätverk. Insatserna kan till exempel vara råd och stöd, olika typer av gruppverksamheter eller riktade informationsinsatser.

Insatser på **individnivå** är utformade utifrån en specifik individs behov. Det kan vara tidiga insatser och särskilt stöd till barn som uppvisar problembeteenden eller till föräldrar som har svårt att klara sin föräldraroll. Det kan också handla om återfallsprevention när det gäller brottslighet eller missbruks- och beroendeproblematik samt om individuella insatser inom ramen för ett salutogent arbetssätt.

3 Resultat av granskningen

3.1 Organisation och mål

Handläggare inom utredningsenheten utreder orosanmälan och kan fatta beslut om insatser på hemmaplan till barn och unga och deras familjer som sedan verkställs och utförs av medarbetare inom stöd- och behandlingsenheten.

De insatserna som riktar sig till barn, unga och deras familjer utgår främst från stöd- och behandlingsenheten. Enheten ansvarar för insatser på hemmaplan efter beslut om insats till barn och ungdomar och deras föräldrar samt våldsutsatta (vuxna med och utan barn). Inom enheten finns 16 medarbetare som är fördelade på ett familjeteam (sju medarbetare) och ett ungdomsteam samt stödboendet Bålstavägen (nio medarbetare).

Utöver stöd- och behandlingsenheten finns den öppna insatsen fältverksamheten Polarna, som delvis bemannas av stöd- och behandlingsenheten, men också familjerådgivningen, kommunens kurator i samverkansprojektet team Maria, kommunens kurator på ungdomsmottagningen samt samverkan med skola och regionen i form av en familjecentral.

Socialnämndens mål

Socialnämnden har i sitt målformuleringsarbete inför 2022 betonat vikten av tidig upptäckt och ett stärkt samarbete mellan nämndens verksamheter och andra förvaltningar, myndigheter och aktörer i syfte att verka för en gynnsam utveckling för barn och unga.

Tidiga och samordnade insatser, TSI

Ett samverkansprojekt om tidiga och samordnade insatser till barn och unga (TSI) har drivits från FoU-Socialtjänst mellan Region Uppsala och länets kommuner. Från år 2022 ska varje kommun tillsammans med Region Uppsala driva utvecklingen av TSI på lokal nivå. I juni 2021 beslutades att utvecklingen av TSI lokalt i samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård skulle prioriteras genom att tilldela projektet medel från statsbidrag för psykisk hälsa. En införandeplan för implementeringen av TSI beslutades i slutet av år 2021. Införandet av TSI ska ske i projektform under perioden 2022-01-01- 2023-12-31.

Genomlysning av stöd och behandlingsenheten

Verksamheten har under 2021 genomfört en intern genomlysning av Stöd- och behandlingsenheten i kommunen, se vidare under punkt 3.1.2.

3.1 Jämförelser öppna insatser

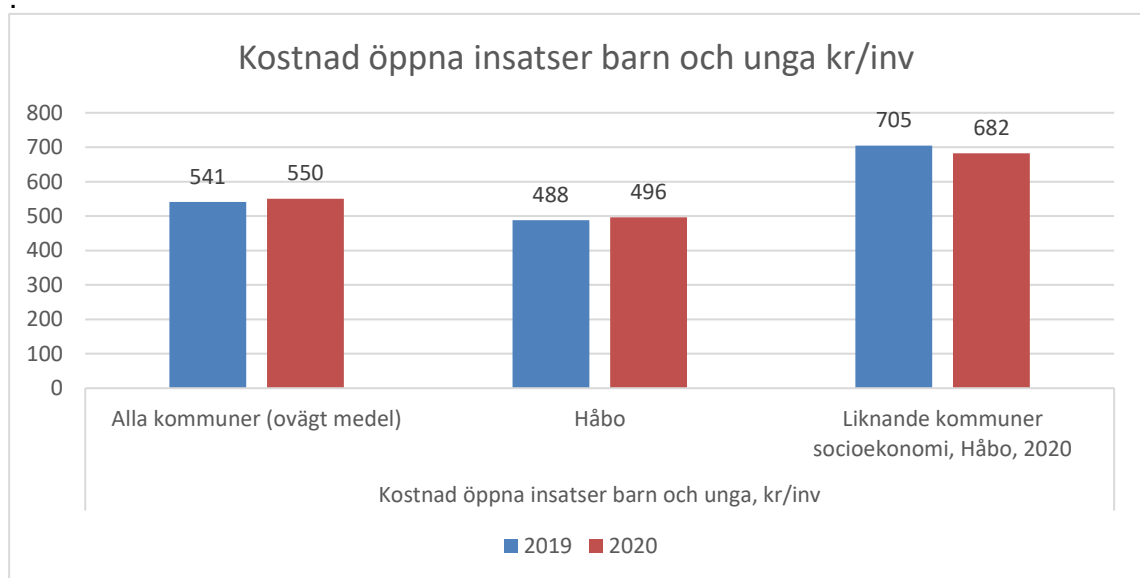
Nedan görs en kostnadsjämförelse med den genomsnittliga kommunen i Sverige och kommuner som liknar Håbos utifrån socioekonomiska förutsättningar. Materialet nedan är hämtat från RKA där sammanställningar av nationell statistik görs för att möjliggöra analyser.

Håbo kommun

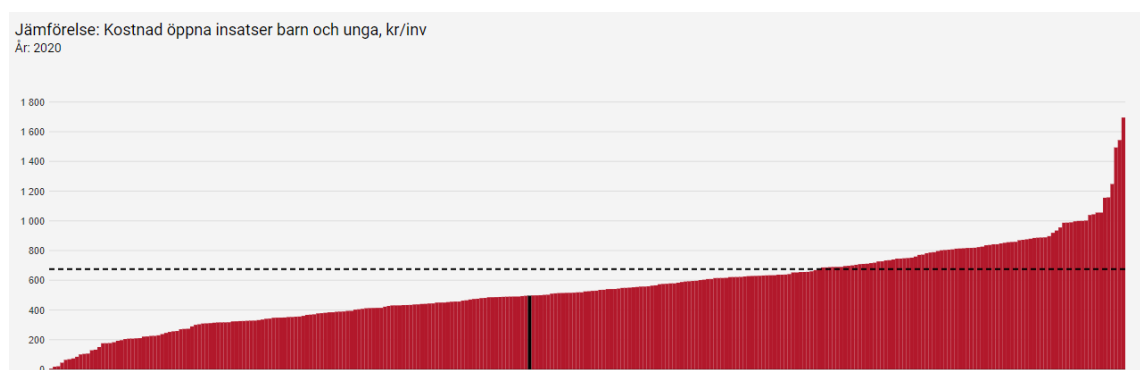
Granskning av förebyggande insatser för barn och ungdomar inom socialtjänsten

2022-08-19

Underlaget hämtas från de statistikansvariga myndigheterna, men också från andra källor. Jämförelsekommunerna är: Ale, Nykvarn, Stenungsund, Svedala, Tyresö, Värmdö och Österåker. I jämförelsen kallas insatser på hemmaplan för öppna insatser.

Den sammantagna kostnaden för öppna insatser till barn och unga är lägre i Håbo än i jämförelsekommunerna under åren 2019-2020. För 2020 är kostnaden 496 kr/inv i Håbo. Detta att jämföra med kostnaden i medelkommunen om 550 kr/inv och i liknande kommuner avseende socioekonomi om 682 kr/inv.

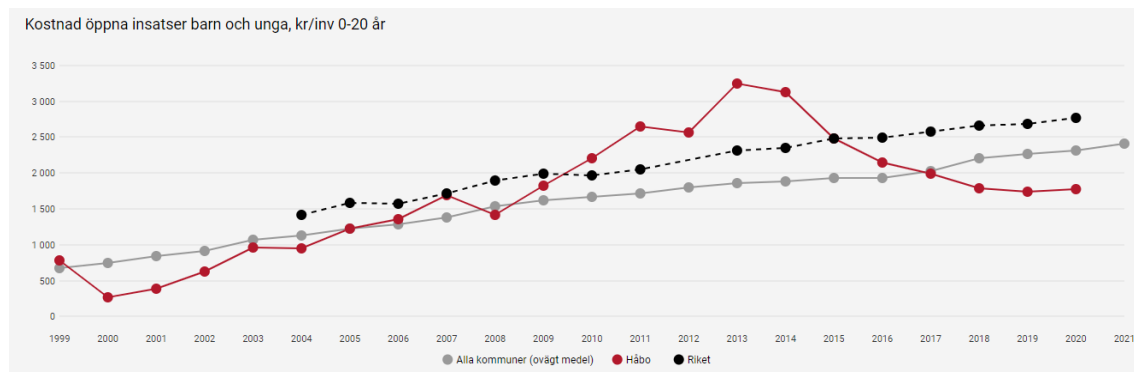

Den svarta stapeln i diagrammet ovan markerar Håbo kommuns kostnad av öppna insatser för barn och unga i förhållande till andra kommuner i riket under 2020.

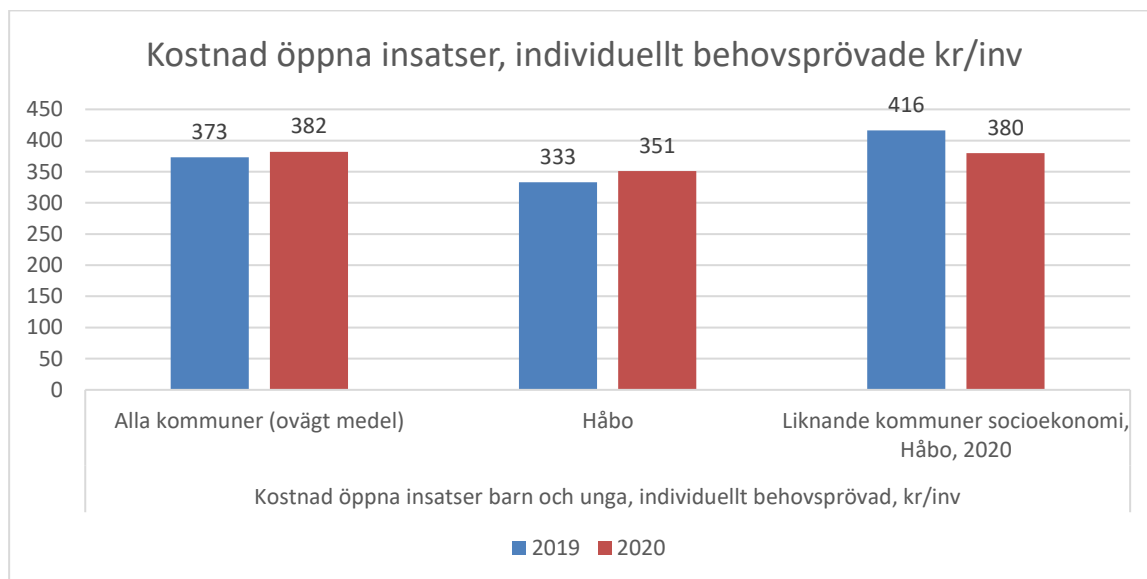
Håbo kommun

Granskning av förebyggande insatser för barn och ungdomar inom socialtjänsten

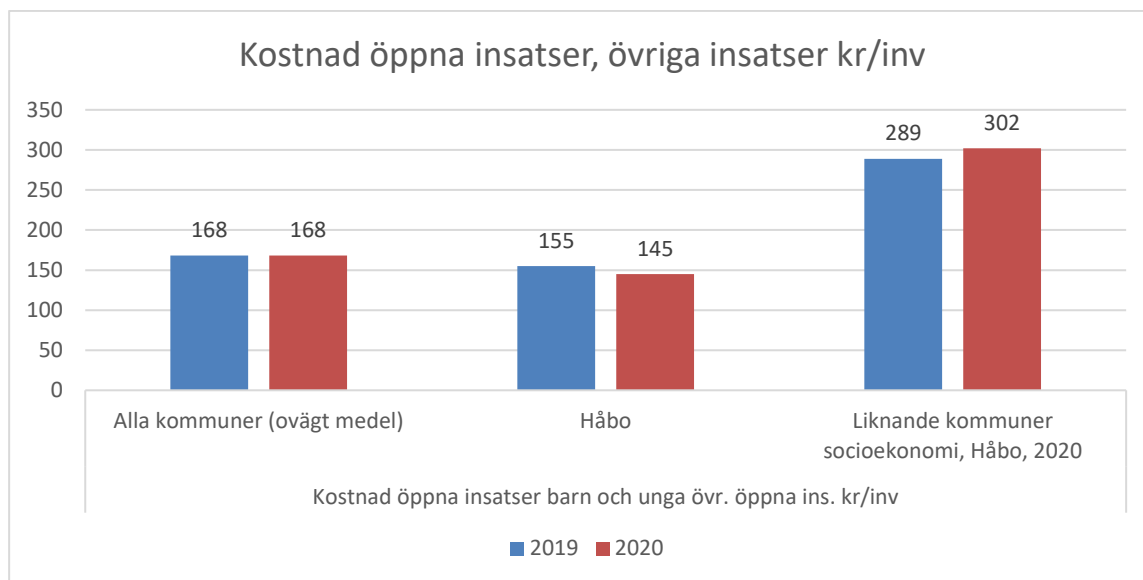
2022-08-19

Den sammantagna kostnaden för öppna insatser till barn och unga per invånare 0-20 år barn och ungdomsvård är lägre i Håbo än i medelkommunen och kommuner liknande Håbo avseende socioekonomi under perioden 2017 -2020. Därförinnan har Håbos kostnad i jämförelse med riket varierat över tid, med en topp i kostnaderna under åren 2013-2014.

Av tabellerna nedan framgår att Håbo kommun lägger huvuddelen av sina resurser för öppna insatser på insatser som kräver beslut efter utredning. För år 2020 motsvarar det 351 kr/inv. Kostnaden för insatser som kräver beslut efter utredning är lägre än medelkommunen, 382 kr/inv och liknande kommuner utifrån socioekonomi 380 kr/inv.

Kostnaden för öppna insatser som inte kräver beslut om insats är betydligt lägre i Håbo i jämförelse med kommuner som liknar Håbo avseende socioekonomi, men också vid jämförelse med Sveriges medelkommun.

3.1.1 Insatser till barn, unga och deras familjer

I intervjuerna framkommer att socialtjänsten har uppmärksammat att det skett en ökning av orosanmälningar sedan hösten 2021 avseende barn som misstänks fara lilla. Huvudsakligen beskrivs ökningen avse barn som bevittnat eller upplevt våld. Detta har lett till att trycket inom såväl myndighetsutövningen som verkställigheten av insatser har ökat och det är numer svårt att verkställa insatserna utan fördröjning. I mån av tid tillämpas öppen ingång inom stöd- och behandlingsenheten, det vill säga att familjer och ungdomar kan få stöd och hjälp vid upp till sju tillfällen utan att det finns myndighetsbeslut om insats. Trycket på enheten utifrån beslut om insats beskrivs i intervjuerna i nuläget vara så högt att det inte varit så stor möjlighet att erbjuda öppen ingång under lång tid, även om det inte varit helt stängt. I intervjuerna beskrivs antalet placeringar av barn och unga vara relativt lågt. Det gäller för såväl familjehemsplaceringar som placeringar på HVB (Hem för vård och eller boende).

Pågående insatser

Som tidigare beskrivits är det stöd- och behandlingsenheten som utför insatser till barn och unga och deras familjer. Familjeteamet erbjuder insatser till barn och deras familjer och ungdomsteamet riktar sig till tonåringar och deras föräldrar efter beslut om insats.

Ungdomsteamet kan utöver individuellt utformade insatser också erbjuda olika manualbaserade utbildningsprogram såsom Cannabis prevention, rePULSE (metod för träning av impuls kontroll och sociala färdigheter), grupputbildning till föräldrar (älskade förbannande tonåring och programmet kriminalitet som livsstil mm.

Håbo kommun

Granskning av förebyggande insatser för barn och ungdomar inom socialtjänsten

2022-08-19

Familjeteamet ger individuellt anpassade insatser men också manualbaserade grupputbildningar såsom föräldrastöd utifrån en särskild metod, till exempel PYC (parenting young children) eller SEEK (safe environment for every kid).

Grupporienterade insatser pausades med anledning av coronapandemin men har startats upp under våren 2022. Andra insatser är enskilda samtal med barn som utsatt för våld (Trappan). I höst planeras till exempel gruppverksamheten Föräldraskap i Sverige starta upp. Denna gruppverksamhet har inte kommit igång efter pandemin på grund av för få anmälda.

Under coronapandemin har huvuddelen av gruppverksamheten pausats. Alla verksamheter har inte startats upp därefter men innan pandemin ordnades förebyggande gruppverksamhet i form av:

Gravidgrupp (stöd inför att bli förälder) och "Kängurugrupp" (för nyblivna föräldrar med stödbehov), Vändpunkten Ersta (gruppverksamhet som riktar sig till barn med föräldrar med missbruksproblem eller psykisk ohälsa) samt Alla barn i centrum – barn upp till 12 år – (föräldrautbildningsprogram som bedrivs i samverkan med svenska kyrkan, öppen förskola)

I samverkan med regionen deltar kommunen även i SUF – stöd till föräldrar med kognitiva svårigheter – både lokal grupp och Kunskapscentrum. Familjecafé för familjer med kognitiva svårigheter anordnas, samt ett årligt familjeläger

Utöver dessa aktiviteter bemannas ungdomsmottagning och Team Maria med resurs från socialtjänsten.

För närvarande är de båda behandlingsteamerna lokaliserade på till två olika lokaler ett stycke från varandra. Det beskrivs ha bidragit till att samverkan mellan de två enheterna inte har utvecklats i någon särskild stor omfattning. Från och med augusti 2022 ska teamen samlokaliseras i en gemensam lokal, vilket bedöms påverka möjligheten att samarbeta över teamen positivt.

Familjecentral

Familjecentralen drivs i samverkan mellan skolförvaltningen, socialförvaltningen, regionens barnhälsovård (BHV) och mödrahälsovård (MHV), samt Håbo pastorat. Familjecentralen erbjuder en mötesplats för nyblivna föräldrar med öppen förskola och kafé samt en rad andra insatser såsom babymassage och olika gruppverksamhet för nyblivna föräldrar mm. Insatserna som erbjuds där är utan utredning och beslut om insats.

Fältgruppen polarna

Fältgruppen Polarna består av Håboungdomar i åldrarna 16-19 år som är anställda av kommunen för att finnas ute bland ungdomar under eftermiddagar, kvällstid och helger. På fältet arbetar Polarna tillsammans med arbetsledare från stöd- och behandlingsenheten i de miljöer där ungdomar rör sig under kvällar och helger. Gruppen arbetar till fots eller färdas i det avsedda fältfordonet. Polarna och arbetsledare transporterar hem ungdomar och samverkar i detta sammanhang med polis och räddningstjänst.

Polarna arbetar för att motverka mobbing och utanförskap och verkar alkohol-, drog- och brottsförebyggande genom uppsökande arbete. Till verksamheten hör också ett ungdomscafé.

3.1.2 Kommunens genomlysning av stöd och behandlingsenheten

I våra intervjuer har framkommit att verksamhetsutvecklare har genomlyst Stöd- och behandlingsenheten. Syftet med genomlysningen var att beskriva verksamhet som bedrivs inom enheten.

I genomlysningen framkom bland annat att efterfrågan/antalet ärenden som är i behov av insatser på hemmaplan via stöd- och behandlingsgruppen har ökat, vilket lett till att det kan ta tid att verkställa insatser och kö kan uppstå. Detta gäller insats efter utredning och beslut.

Det råder oklarhet kring om eller i hur stor omfattning som öppen ingång erbjuds (det vill säga insats från stöd- och behandlingsenheten utan utredning och beslut om insats).

Arbetet mot våld i nära relation beskrivs vara otydligt och otillräckligt. En bedömning gjordes att organiseringen av arbetet mot våld i nära relation behöver utvecklas inom hela förvaltningen. En följd av denna analys är att en ny riktlinje antogs i nämnden under juni 2022 och att en samordnare för arbetet mot våld i nära relation är under rekrytering.

Ett annat förbättringsområde som lyfts i rapporten är verksamhetens mottaglighet för att strukturera upp arbetet. Vidare beskrivs att samverkan inom enhetens olika delar behöver förbättras. Ett utvecklingsarbete för att göra arbetet mer spårbart, transparent och mätbart anses behövas.

Uppföljning av ärenden anses ske med stor variation inom stöd och behandlingsenheten och mellan myndighet och utförare. Det har uppmärksammats att det saknas genomförandeplaner och dokumentation samt mätbara mått för att utvärdera behandlingens innehåll och effekt. Även uppdragen som fördelas utifrån biståndsbeslut kan variera i innehåll, avgränsning och betoning på samverkan mellan olika utförare.

Kunskapen om vilka insatser som kan erbjudas har visat sig vara begränsad inom stöd- och behandlingsenhetens team, enheten för barn och unga eller övriga samarbetspartners. Det saknas också en utformad och kommunicerad insatskatalog som ger information om vilka insatser som kan erbjudas medborgarna.

3.1.3 Införandeplanen för införande av TSI

I planen för införande av TSI beskrivs att implementeringen ska utgå från kommunens pilotskola, Gröna Dalensskolan (forts. benämning Gröna dalen). införandet av TSI ska genomföras genom att verktyg, metoder och modeller testas, följs upp och utvärderas löpande under projektiden på den utsedda skolan.

För att införa arbetet med TSI i Håbo kommun har en barn- och ungdomskoordinator (0,4 åa) tillsatts med stöd av statsbidrag för psykisk hälsa.

Barn- och ungdomskoordinatorn arbetar operativt för att etablera ett TSI-team, ansvarar för test olika verktyg och modeller från andra kommuner, informera internt och externt om TSI samt rapportera till förvaltningsledningen på respektive förvaltning om utfallet av arbetets genomförande.

Barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att utse en förstärkt barnpilot (0,2 åa) som tillsammans med barn- och ungdomskoordinatorn verkar för införandet av TSI mellan förskola och Gröna dalen skolan.

I övrigt ska varje verksamhet inom kommunen, regionen, polisen, privata aktörer som möter barn och unga utse en "barnpilot" som i sitt uppdrag ingår i kommunens TSI-team, vara ambassadör för TSI i den egna verksamheten, fungera som intern utbildare i samverkansfrågor samt ge stöd till kollegor i samband med oro för enskilt barn eller ungdom.

Genom att samordna stödet via ett TSI-team där, förskola, skola och elevhälsa, socialtjänst, polis och hälso- och sjukvård arbetar utifrån ett helhetsperspektiv ska insatser kunna sättas in i ett tidigt skede och av flera aktörer. "Ett barn en plan" är ledord i arbete med införandet av TSI och TSI-teamets uppdrag.

Enligt delrapporteringen för första kvartalet 2022 befinner sig projektet i en kartläggnings- och projektetableringsfas. Följande aktiviteter har påbörjats:

- Barn- och ungdomskoordinatorn arbetar med att etablera projektet hos medarbetare vid pilotskolan, Gröna dalen. Koordinator och skolans rektor planerar de för vilka modeller och verktyg som ska testas. Först ut som testmodell är Ystad kommuns "Backa barnet"
- Gröna dalens medarbetare har tagit fram en enhetlig och strukturerad modell för uppföljning av skolfrånvaro. Samma modell kommer att följa alla barn från förskoleklass till och med årskurs nio.
- Ett team bestående av skolans olika professioner på Gröna dalen inventerar kompetensbehov i medarbetargruppen.
- Samverkan mellan Gröna dalen och mottagningsteamet på enheten för barn och unga har startats upp. Syftet är stärka samverkan mellan skola och socialtjänst och öka kunskapen om varandras uppdrag.

3.2 Styrning och uppföljning av öppna insatser

Av dokumentstudien och via intervjuerna framkommer att nämnden under 2021 beslutat att prioritera öppna insatser inom socialtjänsten. Beslutet att införa TSI har enligt det dokument som vi tagit del av har fattats av tjänsteledningen för HSVO (TL HSVO Uppsala). Tjänsteledningen HSVO är ett stöd för den politiska styrgruppen mellan region Uppsala och Uppsala kommun. Tjänsteledningen HSVO består av representanter från de båda huvudmännen för respektive verksamhetsområden och ansvarar utifrån politiska prioriteringar för planering, genomförande och återrapportering till respektive ansvariga nämnder, styrelser och förvaltningar.

En införandeplan har tagits fram på verksamhetsnivå i Håbo kommun. För att genomföra arbetet med införandet av TSI i Håbo har en barn- och ungdomskoordinator tillsatts på 40 % med placering på socialförvaltningens stöd- och behandlingsenhet. Vidare ska barn och utbildningsförvaltningen utse en förstärkt barnpilot på 20 % som tillsammans med barn- och ungdomskoordinatören verkar för införande av TSI på den utsedda pilotskolan. Projektet ska finansieras inom befintlig ram samt via medel från statliga bidrag avseende psykisk hälsa.

Därefter har Tjänsteledningen HSVO fördelat uppdraget till närvårdsgruppen för barn och unga i Håbo. Närvårdsgruppen ansvarar för att utveckla uppdraget enligt uppsatta mål, avsätta de resurser som krävs för att kunna arbeta med uppdraget, förankra uppdraget inom sina respektive verksamheter och bidra till implementering och förvaltning av arbetssättet. Planen har antagits i socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden, barn och utbildningsnämnden och i politiskt samråd kallat HSVO.

Det lokala TSI-projektet ska följas upp genom ekonomisk uppföljning utifrån de medel som tilldelats, delrapportering till TL HSVO avseende projektets utveckling samt via delrapportering till berörda nämnder. Under våren har en delrapportering av implementeringen skett.

3.2.1 **Kommentarer och bedömning**

I granskningen framkommer att det är ett begränsat utbud av förebyggande öppna insatser igång i dagsläget. De förebyggande insatserna består av Bålstapolarna, familjecentral, ungdomsmottagn och lite till. Innan coronapandemin bedrevs en mer omfattande gruppverksamhet som ännu inte helt har återuppstått. Även det ökade behovet av insatser efter utredning har fått stort genomslag. Av vad som framkommit i granskningen sker inte i dagsläget någon planerad samordning av insatserna eller någon samverkan med andra aktörer såsom skolan eller, region eller polis, utöver vad som sker i Bålstapolarnas regi.

De insatser som i huvudsak erbjuds till barn och unga samt deras familjer på hemmaplan är i nuläget främst insatser efter utredning. Utbudet avseende insatser som kan erbjudas efter utredning inom socialtjänsten är något mer utvecklat men kunskapen om vilka insatser som kan erbjudas har visat sig vara begränsad. Inom insatssidan saknas också samverkan mellan olika insatser och kompetenser. Vi anser därmed att organiseringen av insatserna inte görs på ett tillräckligt väl genomfört sätt.

Vidare har vi fått till oss att det till del saknas kontroller och rutiner för att säkerställa kvalitet i utförande (genomförandeplaner). Det saknas rutiner och former för att följa upp hur väl insatserna möter de behov som barn, unga och deras föräldrar har (utöver den uppföljning som sker enligt SoL). Det innebär att det inte sker en systematisk ökning av kunskap om hur insatserna bidrar till att förbättra barn och ungas livssituation. Vi rekommenderar därför att utforma rutiner kring uppföljning samt uppföljningsinstrument för att säkerställa att arbetet leder till målsättningen. Vi anser också att det är viktigt att insatserna utformas på ett sätt så att de motsvarar barnens och deras föräldrars behov vad gäller såväl tillgänglighet som metodutförande.

I granskningen har framkommit att det pågår ett utvecklingsarbete för att möjliggöra ett större utbud av tidiga och samordnade insatser (TSI) inom ett utsett skolområde.

2022-08-19

Vi ser positivt på att det under förra året fattats beslut om att införa TSI som ett pilotprojekt inom ett skolområde. Vi ser dock en fara i att det inte finns en plan för hur erfarenheterna från pilotprojektet ska överföras till den övriga kommunala verksamheten. Detta då det finns en uppenbar risk att kunskapen och arbetsmetoderna stannar inom den utsedda verksamheten, medan spridningen av kunskapen uteblir. Vi ser också en fara i att det inte finns en utarbetad modell för samverkan och samordning på övergripande nivå mellan förvaltningarna utan ansvaret för genomförandet läggs på rollerna barn- och ungdomskoordinator och barnpilot. Även i den delrapport avseende införandet av TSI som avlämnats lyfts denna farhåga. "Behovet av politisk förankring och tydlig gemensam målformulering är nödvändig för införandet och etableringen av TSI i kommunen. Utan den politiska legitimitet och färdriktning riskerar projektet att avgränsas till en skola och därmed exkludera barn och unga som går på övriga skolor i kommunen".

Vi vill påpeka att nationella utvärderingar kommit fram till att en viktig framgångsfaktor i arbetet med tidiga samordnade insatser är att det finns en tydlig politisk förankring och att berörda nämnder och verksamheter har gemensamma målformuleringar. I liknande granskningar har vi konstaterat att kommuner har upprättat en kommungemensam strategi eller ett kommunövergripande program som förtydligar kommunens arbete för att trygga barn och unga och tillförsäkra dem goda uppväxtvillkor. En annan viktig faktor som vi bedömer vara av stor vikt är god planering av genomförandet, långsiktighet och uthållighet då förändringsarbete kring samverkansstrukturer tar tid och effekterna av kan dröja.

Trots att det har tagits fram införandeplan och att vissa politiska beslut har fattats lokalt så ser vi ett behov av att utveckla en tydlig lokal politisk styrning och samordning med andra kommunala aktörer såsom skola, förskola, kultur- och fritidsverksamhet, säkerhetssamordning mm. Vi ser också ett behov av att samordna kommunala insatser med andra samhällsaktörer utanför kommunen på lokal nivå såsom region, polis, föreningsliv etc. *Vi rekommenderar därmed nämnden och kommunen att ta fram en modell för styrning, samordning och uppföljning på lokal nivå.*

4 Slutsats och rekommendationer

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunen har fungerande rutiner kring förebyggande insatser till barn och unga.

Enligt vår bedömning är idag kommunens arbete av förebyggande insatser till barn och unga inte fullt ut ändamålsenliga. Vi ser att nämnden har tagit ett steg i riktning mot att utforma förebyggande insatser till barn och unga, men för att arbetet ska fortsätta att utvecklas behöver målsättningar förtydligas och en starkare styrning av samverkan behöver utformas så att arbetet får en tydligare styrning, blir meningsfullt och motiverande. Vi anser vidare att det är av stor vikt att följa upp resultatet av insatserna såväl på individnivå som på gruppnivå för att kunna bedöma om de har önskad effekt. Arbetet bör rapporteras till nämnden och eventuellt också till kommunstyrelsen. I övrigt hänvisar vi till våra bedömningar ovan.

Håbo kommun

Granskning av förebyggande insatser för barn och ungdomar inom socialtjänsten

2022-08-19

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- I samverkan med andra berörda nämnder verka för att arbetssätt för förebyggande insatser till barn och unga kommer hela kommunen till del och inte begränsas till ett geografiskt område
- Utforma rutiner kring uppföljning samt uppföljningsinstrument för att säkerställa att arbetet leder till målsättningen.
- Nämnden och kommunen att ta fram en modell för styrning, samordning och uppföljning av förebyggande och tidiga insatser till barn och unga på lokal nivå

Datum som ovan

KPMG AB

Micaela Hedin

Annelie Svensson

Micaela Hedin
Certifierad kommunal revisor

Annelie Svensson
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.